

SetraNews

Januari 2016

**TEMA
EGYPTEN**
Sidan 5

Skogen värmer när vintern är som kallast

Bark och torrflis i grön specialmix till E.ON Värme Sidan 15

Marknad

**ALLA TJÄNAR PÅ
SKRÄDDARSYTT**

Sidan 8

Innovation

**NYA ANVÄNDNINGS-
OMRÅDEN FÖR TRÄ**

Sidan 11

Skogen

**VIRKESINKÖPARE
PÅ BEDÖMNING**

Sidan 12

TILL SIST: Produktionsplaneraren med sången och musiken närmast hjärtat Sidan 16

Värdeskapande samarbete

OAVSETT OM VI är kund eller leverantör är vi delar av varandras värdekedja – och har ett gemensamt mål: att skapa kundnytta i varje led. Genom samarbete och konstruktiv dialog finns stora möjligheter att skapa värde utan stora investeringar. Projektet "4m Kina", som du kan läsa om i detta nummer av SetraNews, är ett bra exempel på ett sådant värdeskapande samarbete. Det visar att när våra råvaruleverantörer förser sågverket med rätt längder från skogen kan produktionen vid sågverket optimeras, lastfyllnadsgraden på containerfrakten maximeras och den panelproducerande kinesiska kunden får sina önskemål om standardiserade längder uppfyllda.

SVENSK TRÄINDUSTRI HAR stor exponering mot Nordafrika och Mellanöstern, en region som präglats av turbulens under många år och vars utveckling har stor betydelse för den internationella handeln med trävaror. För Setra utgör försäljningen på dessa marknader drygt 20 procent av den totala omsättningen. Regionen har stor potential. Här finns en växande andel ung befolkning med vilja att bygga för framtiden vilket under lång tid bidragit till en stark träkonsumtion. I vår marknadsutblick fokuserar denna gång på landet Egypten, den exportmarknad som efter UK är Sveriges största för sågade trävaror.

I SETRA TRÄSKOLA finns möjlighet lära mer om bioprodukter – "det som blir över" när vi sågat en stock. Du får också följa med på ett kundbesök till E.ON som använder grön specialmix från Setra som biobränsle i sina pannor. Nya innovativa användningsområden för trä, säkerhetsprojektet Chaufförskollen och om hur det går till att göra en naturvärdesbedömning är andra delar av denna tidnings innehåll.

Nöjsam läsning!

Hannele Arvonen
vd

SetraNews är Setras kundtidning. Den ges ut på svenska och engelska till kunder, medarbetare och andra intressenter i Sverige och utomlands. Tidningens syfte är att sprida information om företaget och låta läsarna ta del av senaste nytt. **Upplaga:** 4.900 ex.

Adress: Setra Group, Box 3027, 169 03 Solna **Tel:** 08-705 03 00

E-post: setranews@setragroup.com

Ansvarig utgivare: Lotta Löwhagen Lundberg

Redaktör: Joakim Gerhardsson. **Text:** Katarina Brandt, Joakim Gerhardsson

Formgivning: Blackboard Magazines. **Tryck:** Åtta 45

Omslagsbild: Hanna Lindberg och Johan Svensson, bioproduktrespektive råvarukoordinator på Setra. Foto: Emil Nordin.

Prenumeration: Vill du få ett eget nummer av SetraNews eller avregistrera dig som prenumerant? Har du önskemål om vad du vill läsa eller åsikter om innehållet? Gå in på www.setragroup.com/setranews för att komma i kontakt med oss.

Setra investerar i enheterna

NYINVESTERINGAR Setra beslutade under 2015 om en rad investeringar i ett antal av våra enheter. Det handlar om nytt sågintag och ny kanaltork i Kastet, styrsystem och stocksåg i Färila, kamerajustering i justerverket i Malå och timmersortering samt uppgradering av kantautomat i Rolfs. Det investeras även i förädlingsenheten i Skutskär genom hållfasthetsortering och exaktkap.

– Satsningarna syftar till att ytterligare förbättra effektiviteten och samtidigt stärka Setras långsiktiga konkurrenskraft. De ökar även vår flexibilitet och förmåga att möta kundernas krav och att ytterligare kundanpassa vårt erbjudande till så-

väl bygghandel som industri, säger Jonas Björnståhl, produktionsdirektör på Setra och fortsätter:

– Vi behöver investera i våra anläggningar för att skapa konkurrenskraftig produktivitet genom hela flödet, säger han.

Setra Fasadpanel

Setra Limträpanel

Sätt färg på 2016!

TRENDER Färglöst är det sista man kan säga om 2016. Om trendspanarna får rätt kommer vi att lämna det vita bakom oss till förmån för starkare kulörer som till exempel fylliga pasteller i aprikos och mintgrönt. Inspirationen från

naturen är fortfarande viktig och för den som inte vill ta ut svängarna fullt så mycket fungerar fortfarande den grå, bruna och beige färgskalan. Gärna i kombination med lite smutsiga, brända toner i till exempel orange.

Bygg ut – med en grillkåta!

KUNDER Haparanda Wood Art tillverkar och säljer fritidsbyggnader från sin egna fabrik i Haparanda i norra Sverige. Bland produkterna finns bland annat lusthus, bastur – och grillkåtor som syns i bild här intill. Setra Rolfs är ensam leverantör av trävaror till Haparanda Wood Art. Omkring 500 grillkåtor levereras till hela Europa under ett år.

Full fart för Setra Plusshus

NYBYGGT Setra Plusshus kan lägga ett spännande 2015 bakom sig med många olika projekt som avslutats och dragits i gång. Det industriella byggandet är flexibelt, effektivt och passar in på en het bostadsmarknad. Här är några aktuella projekt i Storstockholmsområdet.

Vällingby Parkstad. Byggherre: Andersson Company.

Gudö Park i Stockholm. Byggherre: Järntorget.

Furuhusen i Stockholm. Byggherre: Erik Wallin.

Värvetet i Stuvsta. Byggherre: Erik Wallin.

BRÄDSPEL OM VÄRDERINGAR OCH FEEDBACK

MEDARBETARE Under 2015 tog Setra fram ett brädspel om Setras värderingar för att på ett konkret sätt prata om beteenden och hur vi ger positiv feedback till varandra. I brädspelen om värderingarna får medarbetarna träna på att leva våra värderingar och hitta framgångsrika beteenden som hjälper dem i arbetet. Detta genom dilemmafrågor och feedbackkort. Även faktafrågor finns med för att lära sig mer om

träindustri i allmänhet – och Setra i synnerhet. Alla medarbetare inom Setra har spelat, eller kommer att få spela brädspelen som tar avstamp i Setras värderingar engagemang, nytänkande och ansvar. Studier visar att värderingsstyrda företag är lönsammare, har högre tillväxt och upplever en högre kundnöjdhet. De upplever även bättre samarbete och högre trivsel.

Nytt om namn

Hanna Persson är ny råvarukoordinator för Setra Malå och Setra Rolfs. Hon började sin anställning i september förra året. Hon är utbildad jägmästare och har även studerat till civilingenjör.

HANNA PERSSON

SETRA VIDAREUTVECKLAR SITT FÖRÄDLINGSKONCEPT

AFFÄRSUTVECKLING Setra har lagt fast en strategisk inriktning för vidareutvecklingen av sin förädlingsaffär. Genom att satsa på färre men större och effektivare anläggningar med tydliga produktionsupplägg ska konkurrenskraften stärkas. I linje med denna inriktning vidareutvecklas och specialiseras hyvlerierna i Skutskär, Malå och Rolfs medan verksamheten vid hyvleriet i Valbo successivt kommer att avvecklas under 2016.

– Genom att utveckla affären på detta sätt kan vi skapa en bättre och mer konkurrenskraftigt erbjudande till våra bygghandelskunder i Skandinavien. Samtidigt får vi genom riktade investeringar i befintliga anläggningar en bredare marknadsportfölj, säger Olle Berg, marknadsdirektör på Setra, och fortsätter:

– Vi försöker nu arbeta så snabbt och effektivt som möjligt med att flytta produkt-sortiment från hyvleriet i Valbo till andra anläggningar inklusive identifiera nödvändiga förbättringar i produktionslinjerna för att säkerställa detta.

Följ oss på Facebook och LinkedIn!

facebook – Setra Group

LinkedIn – LinkedIn

Turbulens bakom tapp i Nordafrika

Nordafrika och Mellanöstern är en marknad som har demografin och viljan med sig när det kommer till användning av trä. Tillväxten har länge varit stor. Men politisk turbulens och en brist på amerikanska dollar har samtidigt lett till stora problem.

I efterdyningarna av finanskrisen 2007 fick de svenska träindustrierna på allvar upp ögonen för Nordafrika. När flödet av barrträvaror från Europa till Nordamerika – som innan krisen uppgick till omkring 3,5 miljoner kubikmeter – mer eller mindre försvann var exporten tvungen att förändras. Nordafrika, som inte var lika starkt påverkat av krisens effekter, blev på vissa sätt räddningen för både den svenska och finska träindustrin. Detta samtidigt som Ryssland vände blickarna mot Kina och minskade sina exportvolymerna till just Nordafrika.

Under 2014 fanns fyra länder från Nordafrika/Mellanöstern med bland Setras tio största exportmarknader. Tillsammans stod Algeriet, Egypten, Marocko och Saudiarabien för 16 procent av den totala nettoomsättningen samma år. Och utvecklingen har länge sett väldigt lovande ut. En växande andel ung befolkning i regionen har lett till stark träkonsumtion. Det har funnits, och finns fortfarande, en vilja att bygga. Marknaden har vuxit med omkring 3-4 procent per år.

Dollarbrist och turbulens

Efter den arabiska våren, med politiska protester och uppror, har Nordafrikamarknaden varit förvånansvärt stabil sett till exporterad volym från Sverige. Men i början av 2015 började problem dyka upp, framför allt i Egypten. I landet började det bli en brist på amerikanska dollar, vilket ledde till att det blev allt

svårare att få betalt för de trävaror som exporterades dit. Den allmänna turbulensen i regionen har bland annat lett till minskad turism och ett svagare inflöde av amerikanska dollar även från Saudiarabien. Det finns lokal valuta i landet, konsumtionen är fortfarande hög, men i skrivande stund går det inte att växla valutan till amerikanska dollar.

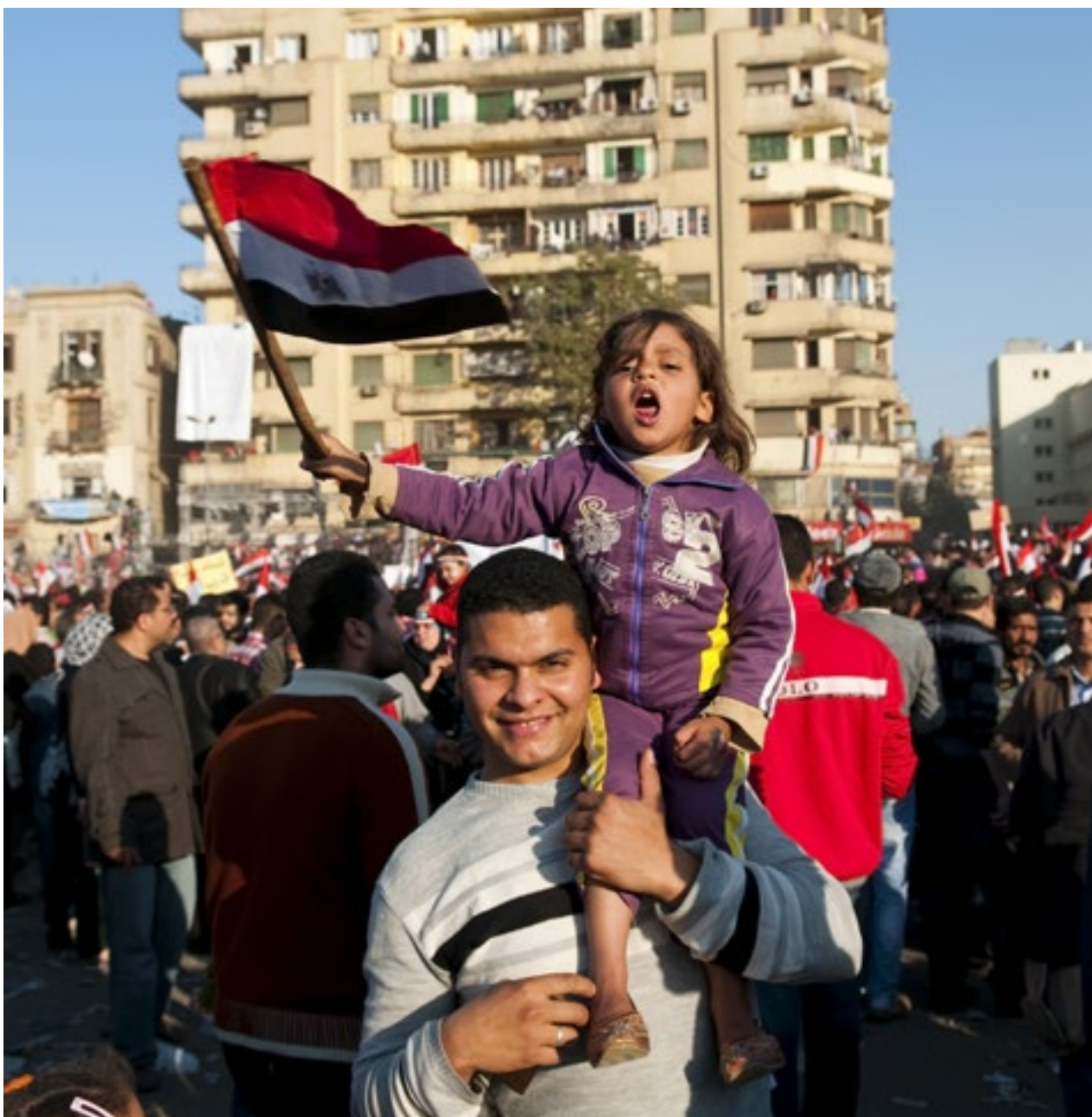
Fram till augusti 2015 fungerade exporten förhållandevis bra. Men under hösten blev dollarbristen ännu mer påtaglig. Och i takt med att den ryska träindustrin nu vänt volymer tillbaka till Nordafrika efter att ha stannat av i exporten till Kina blir konkurrensen hårdare. Det blir en prispress i hela regionen som slår även mot länder som Algeriet och Marocko. Ett lägre oljepris har även inneburit lägre intäkter för många av de länder som den svenska träindustrin exporterar till. Något som ytterligare bromsar utvecklingen och slår hårt mot industrin i stort.

Nordafrika är i korthet en väldigt turbulent marknad. Problemet är att träindustrin har en stor exponering mot den. Men samtidigt har marknaden fortsatt stark potential och det finns behov av trä. Problemen regionen upplever just nu har förmodligen ingen lösning på kort sikt. Förändringar kan bara ske gradvis.

Har du missat Olle Bergs utblickar i tidigare nummer? Gå in på www.setragroup.com/setranews och fördjupa dig.

Olle Berg, marknadsdirektör, Setra.

PÅ KOMMANDE UPPSLAG kan du ta del av en djupdykning i Egypten. Vi ger en bild av landet och pratar med Egypten-kännaren Hamdi Hassan för att bena ut begreppen och syna framtidsutsikterna.

Den arabiska våren som inleddes 2011 var en serie av politiska protestyttringar i Nordafrika med krav på bland annat demokratiska reformer.

Ett land på tillväxt kantat av oroligheter

Det är få länder som har en så mytomspunnen och omskriven historia som Egypten. Sedan faraonerna lät bygga pyramiderna har landet styrts av flera olika riken innan det blev självständigt 1922. År 2011 spred sig proteströrelsen som kom att kallas för den arabiska våren som en löpeld i regionen och president Mubarak tvingades avgå. Fria val har hållits men instabiliteten har fortsatt, vilket under hösten påverkat exporten av trävaror till landet.

TEXT: KATARINA BRANDT

EGYPTEN ÄR Mellanösterns mest folkrika land och har med sina 88 miljoner invånare Afrikas tredje största invånarantal efter Nigeria och Etiopien. Befolkningen är starkt koncentrerad till Nildalen och flodens delta är bland de tätast befolkade områdena i världen. Den tidigare höga befolkningsökningen har dämpats, men befolkningen är fortfarande ung. Var tredje invånare är under 15 år och bara en tjugondel över 65.

Egypten har en ung befolkning där var tredje invånare är under 15 år och bara en tjugondel över 65 år.

Egypten har ett stort behov av bostäder men ingen egen skog, vilket gör att allt byggnadsvirke måste importeras från Europa. Under 2014 var Egypten den näst största exportmarknaden för svensk träindustri.

De fyra krigen mot Israel mellan 1948 och 1973 liksom stora svängningar i inrikespolitiken, bidrog till att Egyptens ekonomi blev lidande. Tillväxten under president Nassers efterträdare Anwar Sadat var god, men ledde också till allt större ekonomiska klyftor och till att landet blev kraftigt skuldsatt.

Fredsavtalet med Israel i slutet på 1970-talet isolerade Egypten både politiskt och ekonomiskt från resten av arabvärlden. 1980-talets oljeprisfall och minskade inkomster från Suezkanalen gjorde att låneberoendet ökade.

Tillväxt följd av tillbakagång

I slutet av 1990-talet gav handelsliberaliseringar, privatiseringar och avregleringar positiva ekonomiska effekter men ökade samtidigt arbetslösheten. Satsningarna gav tillväxten en knuff framåt för att sedan ta ett steg tillbaka igen i och med den globala finanskrisen 2007. Egypten klarade sig ändå ganska bra genom krisen och fram till den politiska turbulensen i början av 2011. Den innebar att både börserna och landets

banker stängde liksom att skatteintäkterna föll. Valutareserven tömdes snabbt och investeringar i både jordbruk och industri avstannade.

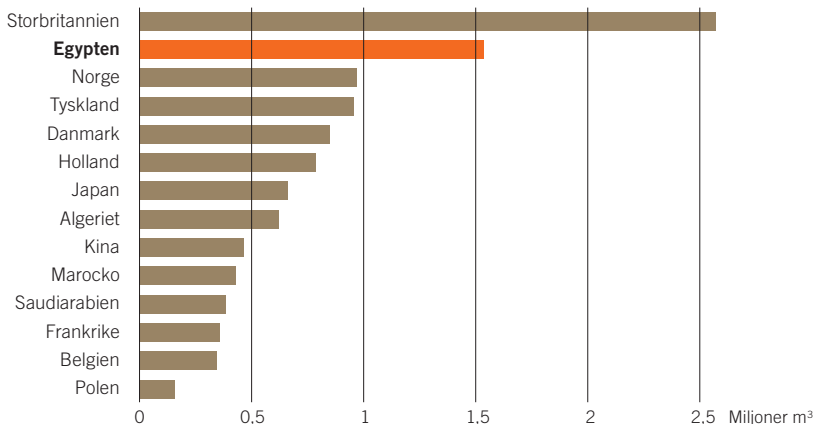
Det breda folkliga upproret 2011, inspirerat av den arabiska våren, slutade med president Hosni Mubarak, som regerat landet i 30 år, tvingades avgå. Egyptens militär tog över makten fram till valet år 2012, där Muhammed Mursi valdes till president. Både omvärlden och egyptierna själva, hoppades att presidentvalet skulle stabilisera ekonomin och politiken. I stället blev situationen den motsatta. Den nyvalde presidenten, med en bakgrund i den islamistiska rörelsen Muslimska brödraskapet, trasslade in sig i konflikter med sina politiska motståndare. Under 2013 ökade protesterna mot Mursi och det muslimska brödraskapet. I juli 2013 ingrep militären, avsatte Mursi och utsåg Adly Mansour till interimspresident. I maj 2014 vann den tidigare militära ledaren Abdel al-Fattah al-Sisi presidentvalet utan några egentliga motståndare. Som ett sista steg i militärens färdplan

till ett civilt styre genomfördes under hösten 2015 parlamentsval. I den första valomgången i oktober röstade endast 26 procent av egyptierna. Det låga valdeltagandet är en stark markering att de politiska strukturerna i Egypten är väldigt svaga. ■

Egyptens president Abdel Fattah al-Sisi lämnar sin röst vid den andra valomgången i slutet av november 2015.

SVERIGES EXPORT AV SÅGADE BARRTRÄVAROR (till de största marknaderna)

Total export: 12,3 miljoner m³

Källa: SCB

EGYPTENS STYRKOR OCH SVAGHETER

Styrkor

- Finansiellt stöd från Gulfländer
- Förbättrade tillväxtutsikter
- Låg utlandsskuld och skuldjämnkvot

Svagheter

- Olöst konflikt mellan den militärledda regimen och islamister
- Långsiktigt ohållbara offentliga finanser med stort budgetunderskott
- Bristande tillgång på hårdvaluta
- Svagt företagsklimat med brist på finansiering och oförutsägbart rättssystem

Källa: Exportkreditnämnden

Det krävs ökad stabilitet för att ge Egypten ny fart

SetraNews fick en pratstund med den politiske analytikern och Egyptenkännaren Hamdi Hassan. Han menar att det är Egyptens politiska och ekonomiska instabilitet i kombination med avsaknad av politiska visioner som bidragit till de problem landet nu står inför. TEXT: KATARINA BRANDT

SEDAN PRESIDENT AL-SISI tog över 2014 har Egypten fått finansiellt stöd från ett antal Gulfländer vilket tillfälligt förbättrat den ekonomiska situationen i landet. Hamdi Hassan anser dock att dessa pengar använts på fel sätt.

– Regeringen har valt att satsa på gigantiska nationella projekt istället för att göra som man gjort i Asien, nämligen att aktivera småföretagandet. Det hade varit bättre att ge krediter till små och medelstora företag och inte låsa pengarna i enorma projekt.

Ett av de gigantiska projekt som Hamdi Hassan nämner är den planerade byggnationen av en 700 kvadratkilometer stor stad som ska placeras öster om Kairo, närmare Suezkanalen. I dag bor närmare 20 miljoner människor i Kairo, men med en massiv befolkningsökning tror man att invånarantalet kommer att fördubblas fram till 2050. Tanken är att alla administrativa byggnader och Egyptens finansiella centrum ska flyttas till den nya staden. Bara det beräknas kosta nära 400 miljarder svenska kronor.

Hamdi Hassan pekar främst på tre faktorer som fått den ekonomiska utvecklingen att avstanna. Till att börja med har oroligheterna i landet drabbat turismen hårt. Intäkterna från Suezkanalen, som tidigare drog in 5 miljarder varje år, har minskat liksom inflödet av pengar från de cirka 10 miljoner egyptier som bor och arbetar utomlands.

– Nu måste Egypten få tillbaka turisterna, få fler fartyg genom Suezkanalen, och därmed fler genomfartsavgifter att

Egyptenkännaren Hamdi Hassan anser att regeringen borde ge krediter till små och medelstora företag och inte låsa pengarna i enorma projekt.

”Det behövs en rad strukturella reformer som bidrar till att inge hopp hos Egyptens unga befolkning som utgör landets framtid”

kassera in. Man måste skapa en tilltro till systemet så att fler vågar investera i landet och sätta in sina pengar i de egyptiska bankerna. Det behövs en rad strukturella reformer som bidrar till att inge hopp hos Egyptens unga befolkning som utgör landets framtid. ■

SKRÄDDARSYTT LEDDE TILL EFFEKTIVISERING

I det lyckade projektet "4m Kina" har Setra optimerat virkeslängden utifrån en så god lastfyllnad som möjligt. Samtidigt som kundernas önskemål tillgodoses har projektet dessutom resulterat i en effektivisering, både när det gäller råvara, hantering och frakt. Detta utan investeringar eller kostnader.

TEXT: KATARINA BRANDT FOTO: EMIL NORDIN & CHRISTIAN LJUNG

Henrik Bertilsson, försäljningschef Asien & Nya marknader, Kerstin Eriksson, produktchef för gran, och Magnus Olsson, råvarukoordinator, har arbetat med 4-metersprojektet.

GENOMFÖRANDET AV projektet "4m Kina" är ett bra exempel på hur Setra arbetar för att uppfylla sina kunders krav och samtidigt öka effektiviteten, förbättra logistiken och vässa råvaruutnyttjande. Projektet påbörjades sommaren 2014 och ett halvår senare, i januari 2015, inleddes produktionen av den nya timmerlängden vid Setra Färila. I projektets arbetsgrupp ingick alla delar i produktionskedjan, från råvara till marknad.

– Det var våra panelproducerande kunder i Kina som efterfrågade 4-meters-längder, eftersom det skulle bli en bättre lastfyllnad i containrarna. Vi har därför valt att nischa vår produktion utifrån deras önskemål, säger Henrik Bertilsson som är försäljningschef Asien & Nya marknader och drivit projektet. Sänkta kostnader och minskad hantering

Sänkta kostnader och minskad hantering

Arbetet med att ta fram den nya längden inleds redan i skogen där hälften av timret till Setra Färila apteras i längden 4,05. Färdigvarulängden är satt till 3,985 meter vilket ger någon centimeter att spela på när den 12 meter långa containern ska fyllas.

– Det är bara en och en halv centimeter från fyrameterslängd, vilket kunderna inte har något problem med. Det är en praxis i branschen. Tack vare projektet får kunderna nu en enda längd att hantera och antalet containrar blir färre, säger Henrik Bertilsson.

Ur ett logistiskt perspektiv innebär projektet "4m Kina" att Setra Färila nu lastar hela 55 kubikmeter i en container vilket minskar sjöfrakten per kubikmeter. Den ökade lastfyllnaden från

Färdigvarulängden är satt till 3.985 meter för att ge någon centimeter över när den 12 m långa containern ska fyllas.

Projektet "4 m Kina" har kunnat genomföras utan investeringar eller andra extra kostnader.

sågverk till hamn bidrar också till sänkta kostnader, samtidigt som hanteringen av antalet produkter och containrar minskat.

Marknadsmässigt säljer Setra nu de dimensioner där man har bäst utbyte och bra produktion. Det har fått ett bra mottagande hos kunderna och även gett en ökad förtjänst per kubikmeter jämfört med fallande längder.

– Våra timmerleverantörer har hjälpt till stort genom att både simulera apteringsändringen och att genomföra förändringen så snabbt. Inflödet från skogen vad gäller fyrameterslängderna är fortfarande något ojämnt men förbättras kontinuerligt. Det fina är att inga investeringar eller extra kostnader har tagits för att vi ska kunna åstadkomma detta, konstaterar Henrik Bertilsson.

”Det fina är att inga investeringar eller extra kostnader har tagits för att vi ska kunna åstadkomma detta”

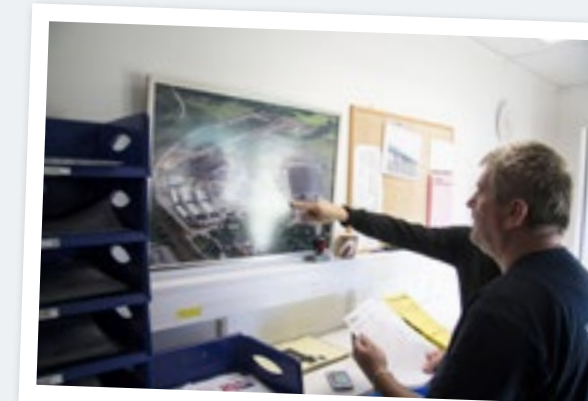
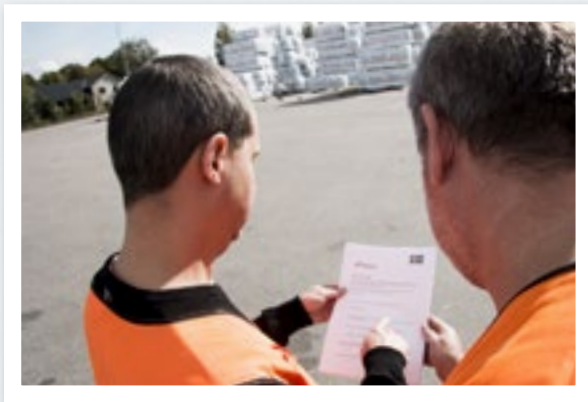
– Alla i produktionskedjan har varit delaktiga i projektet 4 m Kina, säger Mattias Forslund, platschef Setra Färila. Här tillsammans med skogsägaren Lars Larsson i Hälsingekogen.

Arbetsmetodik bakom lyckat genomförande

Mattias Forslund är platschef vid sågverket i Färila och har bara gott att säga om projektet. Han vill gärna lyfta arbetsmetodiken som en bidragande orsak till att genomförandet lyckats så bra.

– I och med att alla var med i processen slapp vi otrevliga överraskningar senare i projektet. Vi genomförde även provkörningar och provsorteringar

med mindre delmängder vilket gav oss säkerhet inför de större förändringarna och indikationer på vad som behövde justeras före driftsättning. Vi har inte förhastat oss utan analyserat effekterna redan i ett tidigt skede. Alla inblandade har varit med på vad som ska göras och varför. Kontentan är att bra underlag leder till bra beslut, avslutar Mattias Forslund. ■

CHAUFFÖRSKOLLEN

Ett intervjuprojekt om transportörernas arbete

I höstas genomförde Setra projektet Chaufförskollen. Lastbilschaufförer som kör åt Setra intervjuades om bland annat miljö, arbetsvillkor och trafiksäkerhet.

TEXT & FOTO: JOAKIM GERHARDSSON

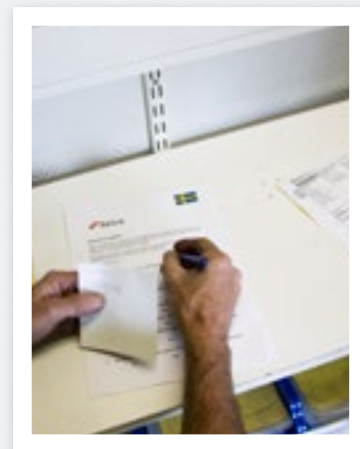
CHAUFFÖRSKOLLEN ÄR ETT led i att få bättre koll på hur transportföretagen arbetar. Intervjuer med chaufförer för både inrikes- och exportleveranser genomfördes under september månad. Totalt svarade 132 stycken chaufförer utspritt över Setras alla enheter. Frågorna rörde bland annat om chaufförerna känner till Setras säkerhetsföreskrifter, hastighetsbegränsningar och regler kring kör- och vilotider och om de följer dessa.

– Chaufförerna var väldigt tillmötesgående. Genom svaren fick vi både bra insyn i hur deras företag arbetar med miljö och säkerhet och tips på konkreta förbättringsåtgärder för våra enheter. Väldigt värdefullt och intressant, säger Emil Malmgren, logistiker som lett arbetet med Chaufförskollen tillsammans med Lotta Thedéen, Setras miljöchef. Efter att resultatet av intervjuerna sam-

manställts fick berörda transportörer feedback och även ta del av identifierade förbättringsmöjligheter. Svaren vägdes sedan in i upphandlingen av lastbilsexporter för 2016.

– Svaren från chaufförerna är överlag positiva, de överensstämmer i stort med de svar vi fått in centralt från åkerierna som först svarat på liknande frågor vid förra årets upphandling för lastbilstransportörer på export, säger Emil Malmgren, som vill lyfta alla insatser ute på enheterna under det månadslånga projektet.

– Samtliga enheter har visat på ett otroligt stort engagemang. Vi ser fram emot att kunna utveckla det vidare i andra sammanhang, säger han. ■

Över 130 chaufförer intervjuades i projektet Chaufförskollen. Bilderna är från tillfället i Heby.

EN ROBOT SOM DOFTAR GOTT

Företaget Bamloff har tagit fram så kallade WooBots. Likt Transformers kan WooBots, som består av omkring tjugo träblock, skifta i form från fordon till robot och vice versa. Vardera robot har skapats för hand och är omkring tjugo centimeter höga.

Innovativt i trä

Trä är inte bara plank och brädor. Användningsområdena för trä som material ökar hela tiden. Innovativa, funktionella och roliga produkter dyker upp titt som tätt. SetraNews har blickat ut i världen och tagit träets framtid på pulsen. Här är några spännande produkter som är på gång eller redan har tagits fram.

MER NATUR PÅ SKRIVBORDET

Vanliga datormöss i plast kan vara rätt så tråkiga. Varför inte piffa upp skrivbordet med en mus i trä? Hacoa har tagit fram två modeller som skänker kontorsmiljön lite mer natur. Play Mouse, som musen heter, finns både i en ljusare och mörkare variant. Föredrar du styrplattor? Inga problem. Franska designbyrån Orée står bakom Touch Slab – en styrplatta med ett tjustigt trähölje som kopplar upp till din dator via Bluetooth.

GLASSA I SOLEN

Svenska företaget Woodbrand, som bildades bara för några år sedan, har satsat hårt på att involvera naturen i mode. Alla deras glasögonbågar är tillverkade av gediget trä. Samtliga modeller är även gjorda för hand, och några av bågarna flyter faktiskt om du råkar tappa dem i vattnet.

KNIVSKARPT

Kanadensiska designbyrån The Federal tänkte annorlunda när de gav sig i kast med att producera hushållsknivar. Inte bara handtaget – utan allt förutom eggen – är i trä. Allt trä är behandlat för att vara lätt att rengöra. Knivarna, som finns i två modeller, är just nu på prototypstadiet.

SKYDDA HUVUDET

Utvecklingsbolaget Cellutech har tagit fram en cykelhjälm som är helt tillverkad av trä. Hjälmen har ett skal av träfanér med ett skyddande skummaterial som påminner om frigolit, men är tillverkat av nanocellulosa. Remmarna är gjorda av slitstarkt papper och låsning i trä. Hjälmen, som inte lanserats på marknaden ännu, har utvecklats med stöd från Skogsindustrierna.

ETT STILLA BESÖK

Setra äger inte skog utan köper in allt sågtimmer. Främst genom samarbeten med ett 15-tal råvaruleverantörer där ägarna Sveaskog och Mellanskog tillhör de största. Men ibland köper Setra skog och sköter avverkningen genom egna entreprenörer. SetraNews tog rygg på virkesinköparen Christer Ekström på en naturvärdesbedömning i Åtvidaberg.

TEXT & FOTO: JOAKIM GERHARDSSON

REGNSMATTRET HAR precis avtagit när Christer fäller upp pärmen. Han bläddrar fram till en lång checklista, plockar ner bläckpennan som suttit fastkilad bakom högerörat och blickar ut genom framrutan. Vi befinner oss strax utanför Åtvidaberg, parkerade precis intill ett tio hektar stort skogsområde.

På agendan står en naturvärdesbedömning. Det handlar om att göra bedömningar av naturvärden, till exempel förekomsten av rödlistade signalarter och nyckelbiotoper, i aktuell skog. I sin roll som virkesinköpare på Setra köper Christer Ekström in skogsbestånd som sedan avverkas och går till Setras enhet i Vimmerby. Naturvärdesbedömningen

kommer in i bilden innan ett eventuellt avtal om köp skrivs under.

Klockan är nio när vi lämnar bilen. Christer plockar på sig rödgula band och en sprayburk med röd färg som används för att markera mindre områden i det större som till exempel inte ska avverkas. Med på bedömningen är även Lotta Thedéen, Setras miljöchef. När vi kommer in i området rör sig Christer som en detektiv mellan träden. Han stannar ibland upp, noterar någonting med blicken, och gör en kort anteckning. I checklistan samlas poäng som indikerar eventuella naturvärden. Bli poängsumman för hög köper Christer inte beståndet.

– Det är bara en bråkdel som leder fram till affär. Jag tittar på många tilltänkta objekt, men ibland passar det inte. Höga naturvärden kan vara en anledning till det, säger Christer, som brukar röra sig inom en radio på tio mil runt Vimmerby när han letar objekt.

Christer utgår från Setras enhet i Vimmerby och delar sin tid som virkesinköpare med rollen som råvarukoordinator. Antalet naturvärdesbedömningar och affärer som görs varierar, men under 2015 uppskattar Christer att det handlar om ett 40-tal bedömningar.

– I snitt är jag ute i skogen två dagar i veckan. Men det behöver inte handla om regelrätta naturvärdesbedömningar.

Ovan:
Lotta Thedéen,
miljöchef, och
Christer Ekström,
virkesinköpare,
under naturvärdes-
bedömningen.

Band sätts upp för att markera naturvärden.

– Det är en fantastisk känsla att både vara i naturen och ta ett ansvar för vad det blir av den", säger Christer Ekström.

Jag kanske träffar entreprenörerna som sköter avverkningarna, eller utbyter erfarenheter och råd med markägare. Det kan även vara okulära besiktningar i ett första skede, när jag känner att ett objekt är intressant. Med den erfarenhet jag har känner jag ofta om ett objekt kan köpas. Om det lyser av höga naturvärden blir det inget köp, säger han.

Setra stödjer utvecklingen av ansvarsfullt skogsbruk. Vid avverkning innebär det att man tar naturhänsyn och att avsättningar av skogar och naturområden med höga bevarandevärden görs. All råvara som Setra köper in måste uppfylla kraven på så kallad kontrollerad råvara, som betyder att ursprunget är spårbart och uppfyller grundläggande krav. Detta gäller även när Christer köper in skogsbestånd.

När vi stannar upp under bedömningen är det helt tyst omkring oss, med undantag av några fåglar som kvittrar

en bit bort. Annars är det bara att dovt prassel som hörs när vi går omkring på det tio hektar stora området.

– En utmaning i en naturvärdesbedömning är när det kommer till gränsfall. Till exempel när skogen börjar bli gammal går den ju in i en ny fas. Generellt sett kan vi säga att ju äldre skogen är, desto högre naturvärden får den. Hackspettar kan komma fram och så vidare, säger Christer Ekström.

Efter ett par timmar är naturvärdesbedömningen klar. Christer stannar till uppe på en höjd och spanar ut över trädtopparna som bildar en mörkgrön matta.

– Det är det här som gjorde att jag en gång sökte mig till det här arbetet, säger Christer och blir tyst i några sekunder innan han fortsätter, att vara ute i skog och mark. Det är en fantastisk känsla att både vara i naturen och ta ett ansvar för vad det blir av den. ■

Ett poängsystem ger en bild av aktuellt skogsområde.

Naturvärdesbedömning

En naturvärdesbedömning är avsedd för översiktliga bedömningar av naturvärden i alla sorts skogsmiljöer, inte bara nyckelbiotoper eller andra exklusiva områden. Den fungerar som ett hjälpmedel för att bestämma vilken typ av skog man

står inför, och hur miljön präglats av naturlig störningsdynamik och/eller mänskligt utnyttjande. Grunden för bedömningen är att uppskatta underlaget för biologisk mångfald.

Arbetsgången bygger på att mäta de egenskaper i skogen –

strukturer, åldrar, topografi, bördighet och kulturpåverkan – som är av betydelse för mängden kärlväxter, mossor, lavar, vedsvampar, fåglar, insekter och övriga djur. Ett poängsystem i en checklista ger en bild av aktuellt område. En grov regel är att

objekt med över 30 poäng har mycket höga naturvärden, objekt med 15–20 poäng har höga naturvärden och de under 5–10 poäng har mestadels ganska låga naturvärden.

KÄLLA: SKOGS BIOLOGERNA

Värmen kommer från skogen

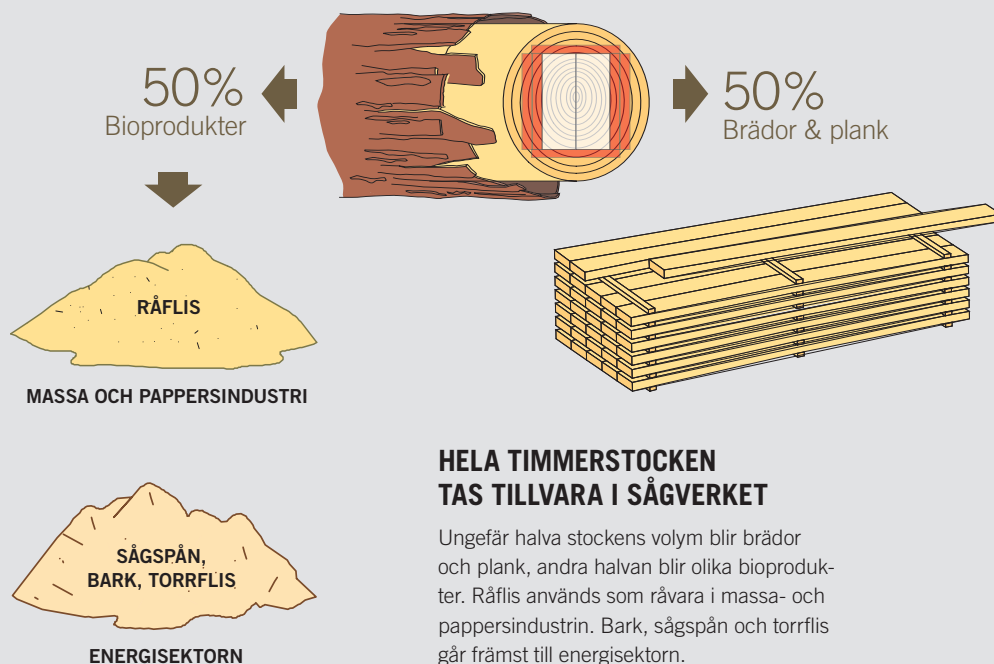
Den här gången tittar Setra Träskola närmare på det som återstår av timmerstocken när sågverken producerat trävaror och massaindustrin fått sitt. För även om det är produktion och försäljning av sågade och hyvlade träprodukter av furu och gran som är Setras kärnaffär, spelar ”det som blir över” en allt viktigare roll. Inte minst för att hjälpa oss att hålla värmen när vintern är som kallast. TEXT: KATARINA BRANDT FOTO: SETRA

I SETRAS SÅGVERK och förädlingsanläggningar går ingenting till spillo. Allt på timmerstocken tas tillvara. När halva stockens volym blir bräder och plank blir den andra halvan olika bioprodukter där de viktigaste är råflis, torrflis, sågspån och bark.

Det är ungefär hälften av bioprodukterna som blir råflis och säljs till massabruk. Råflis kommer från de yttre delarna av den färska stocken och är den värdemässigt mest betydelsefulla produkten. Den resterande delen blir spån, torrflis och bark vilket i sina olika former nästan uteslutande används till uppvärmning. Sågspån går huvudsakligen till pelletsindustrin, men används även av värme- och kraftvärmeverk. Fördelarna med sågspån som pelletsråvara är renheten och att den knapast behöver någon bearbetning innan torkning och pelletering. Kutterspån från hyvling har ytterligare en fördel eftersom den inte behöver torkas före pelletering, tack vare att Setra endast hyvlar torra råvaror.

Torrflis är de bortkapade bitarna från torrt virke och är en mindre, men ändå viktig komponent av den totala bränslemix som används vid värme- och kraftvärmeverk. Inblandningen av torrflis bidrar till att fuktiga bränslen får en bättre förbränningsprocess. Bark däremot, utgör en stor del av värme- och kraftvärmeverkens totala bränsleråvara och är det som i huvudsak används som bränsle i sågverkens egna pannor. Endast en mindre del av barken hittar andra användningsområden där jordprodukter är ett.

I dag drivs de flesta av sågverkens fastbränslepannor av externa aktörer, till vilka Setra säljer biobränsle och sedan köper tillbaka energi från i form av färdig värme. Ett bra exempel är det samarbete Setras sågverk i Kastet

HELA TIMMERSTOCKEN TAS TILLVARA I SÅGVERKET

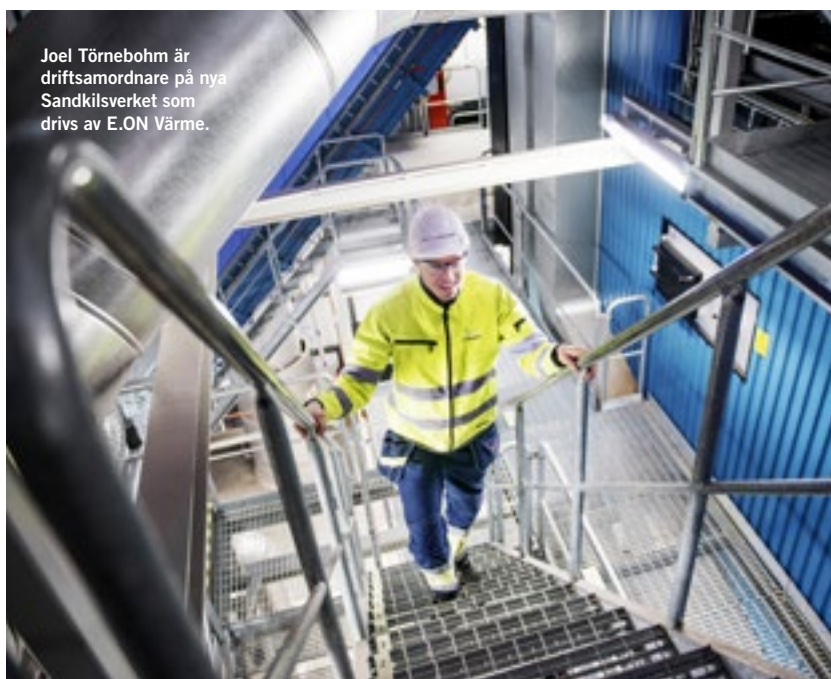
Ungefär halva stockens volym blir bräder och plank, andra halvan blir olika bioprodukter. Råflis används som råvara i massa- och pappersindustrin. Bark, sågspån och torrflis går främst till energisektorn.

har med biokraftvärmeverket Bomhus Energi. De är både grannar och kund respektive leverantör till varandra. Varje dygn går fyra lastbilar med bark och en lastbil med torrflis från Kastet till Bomhus Energi som sedan kommer tillbaka i form av ånga. ■

FÖRDELAR MED BIOBRÄNSLEN

Den största fördelen med biobränslen är att de inte påverkar koldioxidhalten i atmosfären vid förbränning. Till skillnad från fossila bränslen ingår de i naturens eget kretslopp och kommer från en förnyelsebar källa. Dessutom kostar det inte mycket att installera en brännare, speciellt inte om det kan göras i en befintlig panna. Det är ett bekvämt och enkelt sätt att elda biobränsle. Pellets tar även mindre plats än olja. Att använda biobränslen har också samhällsekonomiska fördelar. Det är effektivt, finns inom Sverige och skapar arbetstillfällen.

Joel Törnebohm är driftsamordnare på nya Sandkilsverket som drivs av E.ON Värme.

SANDKILSVÄRKET

Sandkilsverket är på 49,2 MW installerad effekt och består av fyra pannor. Den största, som är basen i anläggningen, är en 13 MW biobränsleddad panna med rökgaskondensering.

E.ON satsar på grön specialmix

I april 2015 invigde energiföretaget E.ON sin nya, moderna värmeanläggning Sandkilsverket i Åkersberga norr om Stockholm. Anläggningen eldas på 100 procent förnybara biobränslen där huvuddelen utgörs av en "specialmix" med bark och torrflis från Setra. TEXT: KATARINA BRANDT FOTO: EMIL NORDIN

E.ON VÄRME ÄR DEN största privata aktören på den svenska fjärrvärmemarknaden och producerar och levererar fjärrvärme till cirka 21 700 kunder. Företaget driver flera projekt i olika kommuner i Stockholm där man skapar samarbeten för att kunna använda spillvärme eller förnybara bränslen för att leverera lösningar som är hållbara över tid.

Österåkers kommun norr om Stockholm expanderar kraftigt och man räknar med att antalet invånare i kommunen, som idag är 40 000 till antalet, kommer att öka med ytterligare 10 000 personer inom de närmaste åren. Det växande antalet invånare gör att kommunen behöver en både förbättrad och mer effektiviserad energiförsörjning. E.ON beslutade sig därför för att bygga den nya, moderna fjärrvärmeanläggningen Sandkilsverket som nu försörjer hela Österåker med ännu mer hållbar energi.

Setra har sedan länge samarbetat med E.ON som bland annat äger pannan på sågverket i Hasselfors. Inför driftstarten av Sandkilsverket började man diskutera möjligheten att ta fram en

specialmix av bark och torrflis till biobränslepannan i den nya anläggningen.

– Fördelen är att vi genom att blanda bark och torrflis kan anpassa fukthalten efter E.ONs behov och få en mix som fungerar över hela året, förklarar Johan Svensson och Hanna Lindberg som är råvaru- respektive bioproduktskordinator på Setra. Flisen som kommer från sågverket har en jämn fukthalt medan barken från skogen kan vara lite för blöt under delar av året.

Nytänkande kring bioprodukter

Den stora faluröda byggnaden smälter väl in i landskapet och på håll liknar den mer en traditionell ladugård än ett ultramodernt värmeverk. Joel Törnebohm, driftsamordnare på E.ON Värme, visar runt på anläggningen som doftar friskt av de skogsprodukter som eldas här. Tack vare att man använder 100 procent förnybara biobränslen, kommer Sandkilsverket bidra till att sänka koldioxidutsläppen i kommunen med upp emot 1000 ton. Det motsvarar de årliga utsläppen från 300 bilar.

I dagsläget levererar Setra cirka 10 000 ton biobränsle per år till bio-

Setras medarbetare Johan Svensson och Hanna Lindberg på besök vid Sandkilsverket.

bränslepannan i Sandkilsverket vilket innebär runt 20 lass i veckan. Varje lass ger 100 MWh vilket håller pannan på 13 MW varm i drygt 7 timmar när den går för fullt.

Ulf Jonsson som är bränsleinköpare på E.ON Värme Sverige AB är nöjd med samarbetet och uppskattar Setras nytänkande kring sina bioprodukter.

– I just det här fallet har Setra inte bara levererat en bioprodukt. De har tagit ytterligare ett steg och hanterat bioprodukten så att den blivit en ett bra bränsle som är skräddarsytt för vår anläggning i Åkersberga.

Veckan efter vårt besök ska Sandkilsverket köra ett prestandaprov på biobränslepannan. Syftet är att titta närmare på olika värden för att se om de ligger inom de intervall leverantören satt upp. Till prestandaprovet har man valt att arbeta med specialmixen från Setra. ■

TILL SIST

Sven-Eric Eriksson

Titel: Produktionsplanerare
på Setra Kastet

Ålder: 62 år

Bor: Gävle

Familj: Fru och tre döttrar

Intressen: Musik, fotboll
och ishockey

Planeraren som tar ton

TEXT: JOAKIM GERHARDSSON FOTO: EMIL NORDIN

SOM PRODUKTIONSPLANERARE har du ett helhetsgrepp som kommer med stora utmaningar. Sven-Eric Eriksson, planerare på Setra Kastet, trivs i den rollen. Med över 40 års erfarenhet i branschen ("jag tillhör inventarierna här på Kastet") finner han en tjusning i att lösa problem.

– Jag gillar att se nya utvägar, att komma med idéer som löser en oväntad situation. Det är en härlig känsla när jag ser att något har lyckats. Som produktionsplanerare är du med i hela flödet och känner verkligen att du är med i matchen, säger han.

I mitten av 70-talet började Sven-Eric arbeta på Kastet. Han hade tidigare sommarjobb på sågverket i skarven mellan grundskola och gymnasiet.

– Efter studierna blev det raka vägen till lumpen. Men när jag var klar med det sökte jag mig tillbaka till Kastet direkt.

Han lockades av att fortsätta arbeta med trä – och såg stora möjligheter.

– Jag har alltid tyckt att trä är väldigt intressant. Det har ju så stort använd-

ningsområde eftersom det går att ta tillvara på allt. Det är också en tjusning att jobba med ett material och en produkt som är så pass miljövänlig. Det blir en stolthet.

Sven-Eric har nu varit produktionsplanerare i omkring tjugofem år. Han kom dessförinnan från en roll som arbetsledare inne i justerverket. Och trots att erfarenheterna är stora och upplevelserna många är det en resa i modern tid som han väljer att plocka fram som en höjdpunkt.

– Under de senaste åren har vi jobbat med ett långdprogram mot Japanmarknaden som varit otroligt roligt. Det handlar om längdanpassning redan ute i skogen. Vi har arbetat väldigt hårt och intensivt för att få det att fungera. Känslan när det väl landade var fantastisk. Det finns så klart fler guldskor att plocka ur alla mina år här.

I början av 2015 fick Sven-Eric själv möjligheten att åka till Japan för att träffa Setras medarbetare på plats och besöka kunder.

– Helt klart ett minne för livet. Lärorikt och superkul. Framför allt var det intressant att träffa våra japanska kunder och få en inblick i hela branschen där. Det tar jag verkligen med mig.

Sven-Eric må i första hand arbeta på ett sågverk. Men annars är det musiken och sången som ligger honom närmast om hjärtat. I höstas blev han efter en uttagning utvald till Gävles egen Frank Sinatra. I början av december uppträdde han tillsammans med bland annat Christer Sjögren på Gävle Konserthus. När vi intervjuade Sven-Eric var det fortfarande några veckor kvar till konserten.

– Musiken har alltid funnits i mitt liv, så det känns så klart roligt att ha fått den här chansen. Det känns jättespännande, men jag kommer nog bli lite nervös när jag väl står på scenen. ■

LÄS MER: Gå in på setragroup.com/setranews för att läsa mer om hur det gick för Sven-Eric på Gävle Konserthus.

SETRA är ett av Sveriges största träindustriföretag. Vi förädlar råvara från ansvarsfullt brukade skogar och erbjuder klimatvänliga produkter och lösningar för byggande och boende på en global marknad.

Sågade träprodukter i furu och gran står för huvuddelen av omsättningen. I det förädlade sortimentet ingår produkter såsom golv, limträ, fasadpanel, innerpanel och träll.

Setra har 900 anställda och omsätter cirka 4,2 miljarder kronor.

Omkring 60 procent av omsättningen utgörs av export till Europa, Nordafrika, Mellanöstern och Asien.

I Setrakoncernen ingår nio sågverk, tre träförädlingsenheter och två husfabriker.

Setras huvudägare är Sveaskog (50,0 procent) och Mellanskog (49,5 procent). Övriga ca 1 500 mindre aktieägare har tillsammans 0,5 procent av aktierna i företaget.